

แผนกิจกรรมการศึกษา

ชุดวิชา 82712 ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น

Civil Society and Local Community

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคการศึกษาที่ 1/2568

คำนำ

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระบบทางไกล มีลักษณะที่สำคัญคือ นักศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกือบตลอดเวลา และจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ทุกครั้ง แผนกิจกรรมการศึกษาในแต่ละชุดวิชาซึ่งแจกให้นักศึกษาทุกภาคการศึกษาจึงเป็นเอกสารที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นเอกสารที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับงานที่นักศึกษาต้องทำ กิจกรรมที่นักศึกษาต้องปฏิบัติในการสัมมนาเสริม รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในการศึกษาชุดวิชา

แผนกิจกรรมการศึกษา ชุดวิชา 82712 ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น ฉบับนี้ คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาฯ ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นกรอบให้นักศึกษาในการทำงานที่ได้รับมอบหมายและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขณะเข้าร่วมสัมมนาเสริมแบบออนไลน์ ซึ่งนักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนกิจกรรมการศึกษาอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ หากนักศึกษามีข้อเสนอแนะใด ๆ สำหรับปรับปรุงแผนกิจกรรมการศึกษาในภาคการศึกษาต่อไป ขอได้โปรดแจ้งให้คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาฯ ทราบด้วย

คณะกรรมการบริหารชุดวิชา
ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น

สารบัญ

หน้า

คำนำ	1
สารบัญ	2
ปฏิทินการศึกษา	3
รายละเอียดชุดวิชา	4
1.1 คำอธิบายชุดวิชา	4
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 รายชื่อหน่วยการสอน	4
1.4 โครงสร้างเนื้อหาชุดวิชา	5
2. สื่อการศึกษาประจำชุดวิชา	6
2.1 ประมวลสาระ	6
2.2 แนวการศึกษา	6
3. วิธีการศึกษา	6
3.1 การเตรียมตัวของนักศึกษา	6
3.2 การดำเนินการศึกษา	7
3.3 งานที่กำหนดให้ทำ และกำหนดส่งงาน	8
3.4 การเตรียมเสนอผลงาน	10
4. การประเมินผลการศึกษา	10
4.1 การประเมินผลจากผลงานที่มีการจัดทำ	10
4.2 การประเมินผลจากการสอบประจำภาคการศึกษา	11

ปฏิทินการศึกษา ภาคการศึกษาที่ 1/2568

ชุดวิชา 82712 ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น

วันที่ 6 – 7 ธันวาคม 2568	- สัมมนาเสริมครั้งที่ 1 แบบออนไลน์* (ส่งรายงานฉบับที่ 1 พร้อมนำเสนอ)
วันที่ 15 – 25 ธันวาคม 2568	- ส่งกิจกรรมออนไลน์ 1
วันที่ 1 – 15 มกราคม 2569	- ส่งกิจกรรมออนไลน์ 2
วันตามที่อาจารย์นัดหมาย	- สรุปภาพรวมกิจกรรมออนไลน์และสรุปบทเรียน การเรียนรู้ของชุดวิชา

* หมายเหตุ วันสัมมนาและการจัดทำกิจกรรมสัมมนาครั้งที่ 1 อาจมีการเปลี่ยนแปลง สามารถดูได้จากเว็บไซต์สาขาวิชารัฐศาสตร์ (<http://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/page/Home.aspx>)

* หมายเหตุ

1. ในกรณีที่ท่านไม่สามารถเข้าร่วมสัมมนาได้ ให้ท่านทำบันทึกแจ้งต่อประธานกรรมการประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์ ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์
2. การส่งรายงานให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนกิจกรรม
3. ขอให้นักศึกษาส่งคืนแบบสอบถามหลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยส่งผ่านอาจารย์ประจำกลุ่ม

1. รายละเอียดชุดวิชา

1.1 คำอธิบายชุดวิชา

ทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างประชาสังคมกับชุมชนท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับการเมืองระดับชาติ

1.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเรื่องประชาสังคมและชุมชน ทั้งในระดับสากลระดับประเทศ และระดับชุมชนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมและเจาะลึกในระดับชุมชนท้องถิ่น

1.3 รายชื่อหน่วยการสอน

หน่วยที่ 1	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาสังคม
หน่วยที่ 2	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น
หน่วยที่ 3	แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น
หน่วยที่ 4	ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น
หน่วยที่ 5	พัฒนาการประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่นไทย
หน่วยที่ 6	การปฏิรูปการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ของไทยกับประชาสังคม
หน่วยที่ 7	องค์กรเอกชนกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 8	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 9	ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 10	องค์กรพัฒนาเอกชนกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 11	องค์กรภาคประชาชนกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 12	กรณีศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 13	กรณีศึกษาองค์กรปกครองท้องถิ่นกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 14	กรณีศึกษาองค์กรเอกชนกับบริการสาธารณะ
หน่วยที่ 15	ทิศทางและแนวโน้มของประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่นในไทย

1.4 โครงสร้างเนื้อหาชุดวิชา

2. สื่อการศึกษาประจำชุดวิชา ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น

2.1 ประมวลสาระ ประมวลสาระมีเนื้อหาสาระครอบคลุมทั้ง 15 หน่วย มีค่า 6 หน่วยกิต เนื้อหาสาระจัดเป็น 3 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 มีเนื้อหาตั้งแต่หน่วยที่ 1-5 เป็นส่วนของแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับประชาสังคม และชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และพัฒนาการของภาคประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่นด้วย

เล่มที่ 2 มีเนื้อหาตั้งแต่หน่วยที่ 6-10 เป็นส่วนของการปฏิรูปการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ และเนื้อหาสาระของภาคส่วนต่าง ๆ กับบริการสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ภาคขององค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน

เล่มที่ 3 มีเนื้อหาตั้งแต่หน่วยที่ 11-15 เป็นส่วนของเนื้อหาสาระของภาคประชาชนกับบริการสาธารณะ และกรณีศึกษาอีก 3 กรณีศึกษา คือ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชน กับการให้บริการสาธารณะ และในหน่วยสุดท้ายเป็นเรื่องของทิศทางประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น

2.2 แนวการศึกษา แนวการศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อเฉลย

ส่วนที่ 2 สรุปสาระสังเขปหรือประเด็นหลักของแต่ละเรื่อง หรือ เสนอปัญหาเพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดให้ และ ให้นักศึกษาได้ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งวิทยากร เช่น เอกสาร ตำรา บทความ หรือสื่ออื่น ๆ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 แนวตอบกิจกรรมและเฉลยคำตอบแบบประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน

3. วิธีการศึกษา

***** ก่อนมีการสัมมนาเสริมประมาณ 2 สัปดาห์ ขอให้อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาเข้าระบบ Microsoft teams เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการจัดทำรายงานประจำชุดวิชา**

3.1 การเตรียมตัวของนักศึกษา

3.1.1 ประมวลกิจกรรมที่ต้องทำ

- นักศึกษามีเวลาศึกษาตลอดภาคการศึกษาที่ 1/2568 ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2568 ถึง มกราคม 2569 โดยช่วงเวลาดังกล่าวเหลือเวลาไว้สำหรับทบทวนก่อนสอบไล่ 1 สัปดาห์

- ควรใช้เวลาประมาณ 12 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ในการศึกษาชุดวิชาทั้ง 15 หน่วย โดยศึกษาจากประมวลสาระและแนวการศึกษา

- เข้าเรียนผ่านระบบ e-Learning อย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษา
- เข้าร่วมการสัมมนาเสริมแบบออนไลน์ (Microsoft Teams) 1 ครั้ง จำนวน 2 วัน
- ทำกิจกรรมตามที่กำหนด
- ค้นคว้าเพิ่มเติม

3.1.2 จัดทำตารางการศึกษาตลอดภาคการศึกษาที่ 1/2568

3.1.3 จัดตารางเรียนประจำสัปดาห์

3.2 การดำเนินการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษาชุดวิชา ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น ควรดำเนินกิจกรรม ดังนี้

3.2.1 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1) ศึกษาแผนกิจกรรมการศึกษา วางแผนการศึกษาและปฏิบัติตามแผนโดยเคร่งครัด

2) ศึกษาแนวทางการศึกษา ศึกษาแผนผังแนวคิด ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน

แต่ละหน่วยและศึกษาสาระสังเขป

3) ศึกษาประมวลสาระ ศึกษาแผนหน่วย แผนตอน เน้นวัตถุประสงค์ของแต่ละตอน

4) ศึกษาเอกสารประกอบที่กำหนดแหล่งวิทยาการความรู้ไว้ในแต่ละหน่วย

5) ทำกิจกรรมประจำหน่วยในแนวการศึกษา และตรวจดูแนวตอบ

6) ทำแบบประเมินผลหลังเรียน แล้วตรวจคำตอบจากเฉลยเปรียบเทียบผล

3.2.2 ศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมตามที่กำหนดในแผนกิจกรรมการศึกษา

3.2.3 สัมมนาเสริมแบบออนไลน์

1) เข้ารับการสัมมนาเสริมแบบออนไลน์ จำนวน 1 ครั้ง

2) จัดเตรียมศึกษาประเด็นเนื้อหาสาระทั้ง 15 หน่วย

3) จัดเตรียมกิจกรรมโดยจัดทำเป็นรายงาน 1 ฉบับ ตามที่กำหนดในข้อ 3.3.1

4) รวบรวมอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการสัมมนาเสริมแบบออนไลน์

3.2.4 ระบบ e-Learning

นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชา ประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น จะต้องเข้าเรียนผ่านระบบ e-Learning อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งภาคการศึกษา โดย

- ทำกิจกรรมตามที่กำหนด และตอบผ่านระบบ e-Learning

- ส่งงานและแนบเอกสาร (attach file) ผ่านออนไลน์ ที่กำหนดให้ทำ โดยใช้

MS Word หรือ PDF File และส่งผ่านระบบ e-Learning

- สรุปภาพรวมกิจกรรมออนไลน์และสรุปบทเรียนการเรียนรู้ของชุดวิชา

3.2.5 การประเมินผล

- 1) ประเมินจากรายงานสรุปประมวลสาระสำคัญ จำนวน 1 ฉบับ (20 คะแนน)
- 2) ประเมินจากการนำเสนอผลงานผ่านระบบ e-Learning (20 คะแนน)
- 3) ประเมินจากการสอบไล่ (60 คะแนน)

3.3 งานที่กำหนดให้ทำ กำหนดให้นักศึกษาทำรายงานเป็นรายงานเดี่ยว

3.3.1 รายงานฉบับที่ 1 สรุปประมวลสาระสำคัญ (20 คะแนน)

● สรุปประมวลสาระสำคัญ ให้นักศึกษาศึกษาเนื้อหาในชุดวิชาประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น แล้วจึงประมวลสาระสำคัญของหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งต่อไปนี้ มาเพียงหัวข้อเดียว โดยให้จัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน และนำเสนอในการสัมมนาเสริมแบบออนไลน์

- หน่วยที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาสังคม
- หน่วยที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น
- หน่วยที่ 3 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น

ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องทำการค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือ ตำรา บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ที่อยู่นอกเหนือจากเนื้อหาในชุดวิชา ไม่น้อยกว่า 5 ชิ้นงาน

การจัดทำรายงาน มีความยาวระหว่าง 5 – 10 หน้ากระดาษ A4 กำหนดส่งในวันแรกของการสัมมนาเสริม โดยให้นักศึกษาส่งผ่านช่องทางของระบบ MS Team

การนำเสนอในการสัมมนาเสริม นักศึกษามีเวลานำเสนอไม่เกินคนละ 20 นาที โดยจะต้องจัดทำสื่อประกอบการเสนอผลงานในรูปแบบของ Power Point

เกณฑ์การให้คะแนน 20 คะแนน ประกอบด้วย

- การนำเสนอ 5 คะแนน
- ความสามารถสรุปประมวลสาระสำคัญ (ในรูปเล่มรายงาน) 10 คะแนน
- ความสามารถในการค้นคว้าเพิ่มเติม (ในรูปเล่มรายงาน) 5 คะแนน

3.3.2 กิจกรรมผ่านบทเรียน e-Learning (20 คะแนน)

นักศึกษาจะต้องทำกิจกรรมในระบบ e-Learning 1 ชิ้น คือ ให้นักศึกษาทำการวิเคราะห์ปัญหาโดยเลือกกรณีศึกษาเกี่ยวกับประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่นในชุมชนใดชุมชนหนึ่งหรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีภายในประเทศ ต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศก็ได้ โดยให้ทำกิจกรรมผ่านบทเรียน e-Learning ในทุกกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

	งานที่กำหนดให้ทำ และเกณฑ์การให้คะแนน	รูปแบบการนำเสนอ/ การเรียนการสอน	วันที่/เดือน/ปี	
			ระยะเวลาทำกิจกรรม	กำหนดเวลาส่ง
1	สภาพทั่วไปของกรณีศึกษา ปัญหาของกรณีศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ สาเหตุของปัญหา และ ผลกระทบของปัญหา โดยจะต้องสามารถนำแนวคิด ทฤษฎีในชุดวิชามาประยุกต์ วิเคราะห์ได้ (10 คะแนน)	กิจกรรมออนไลน์ 1	กำหนดการส่งกิจกรรม ออนไลน์ขอให้ดูใน ระบบ e-Learning	วันที่ 15 – 25 ธันวาคม 2568
2	แนวโน้มของปัญหาและ ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา โดยจะต้องสามารถนำแนวคิด ทฤษฎีในชุดวิชามาประยุกต์ วิเคราะห์ได้ (10 คะแนน)	กิจกรรมออนไลน์ 2	กำหนดการส่งกิจกรรม ออนไลน์ขอให้ดูใน ระบบ e-Learning	วันที่ 1 – 15 มกราคม 2569
3	สรุปภาพรวมกิจกรรมออนไลน์ และสรุปบทเรียนการเรียนรู้ ของชุดวิชา	Facebook Live ของเพจสาขาวิชา รัฐศาสตร์	-	สัปดาห์ก่อนสอบไล่

ขั้นตอนการทำกิจกรรมออนไลน์และการส่งผลงาน นักศึกษาจะต้องพิมพ์งานส่งโดยเสนอต่ออาจารย์ผู้สอนประจำกลุ่ม ดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาทำกิจกรรม และการส่งงาน สำหรับกิจกรรมที่ผ่านระบบ e-Learning ให้เป็นไปตามตารางกิจกรรมออนไลน์ (กำหนดการส่งกิจกรรมออนไลน์ขอให้ดูในระบบ e-learning ในภายหลัง)
2. การทำกิจกรรมออนไลน์แต่ละกิจกรรม นักศึกษาจะต้องเขียนอธิบาย/วิเคราะห์ ความยาวระหว่าง 5-10 หน้ากระดาษ
3. วิธีการส่งงาน ส่งผ่านระบบ e-Learning

หมายเหตุ : การจัดทำรายงานทุกฉบับต้องมีการเขียนอ้างอิงไม่น้อยกว่า 5 แห่ง และมีบรรณานุกรมไม่น้อยกว่า 5 เล่ม โดยจัดทำในรูปแบบ APA (สามารถดูรูปแบบการอ้างอิงในคู่มือ การพิมพ์วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

4. การประเมินผลการศึกษา

การประเมินผลการศึกษาชุดวิชาประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น จำแนกได้ ดังนี้

4.1 ประเมินผลงานที่มีการจัดทำ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) รายงานจำนวน 1 ฉบับ คิดเป็น 20 คะแนน (2) กิจกรรมออนไลน์ในระบบ e-Learning คิดเป็น 20 คะแนน

4.2 ประเมินผลจากการสอบไล่ประจำภาค 1/2568 คิดเป็นร้อยละ 60

การประเมินผลจากการสอบไล่ ใช้เวลาในการสอบ 3 ชั่วโมง แบ่งเป็นข้อสอบอัตนัย ประเภทตอบยาวในรูปแบบ Open book จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

- แนวคิด และหลักการ (หน่วยที่ 1-5 และ 15) จำนวน 1 ข้อ 20 คะแนน
- การวิเคราะห์ (หน่วยที่ 6-11) จำนวน 1 ข้อ 20 คะแนน
- การวิเคราะห์กรณีศึกษา (หน่วยที่ 12-14) จำนวน 1 ข้อ 20 คะแนน

5. รายการเอกสารแนะนำอ่านเบื้องต้น

กาญจนา แก้วเทพ. *การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน*. กรุงเทพฯ: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2538.

จามะรี เชียงทอง. *วิวัฒนาการของประชาสังคมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2543.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ. *ทฤษฎีและแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนชาวนา*. กรุงเทพฯ: โครงการวิถีสัน บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง, 2541.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิภาษา, 2545.

ธเนศวร เจริญเมือง. *100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คบไฟ, 2545.

ธีรยุทธ บุญมี. *ประชาสังคม*. กรุงเทพฯ: สายธาร, 2547.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2546.

วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. *ทุนทางสังคม*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2548.

ศุภสวัสดิ์ ชีวาลัย. *การเมืองในกระบวนการกระจายอำนาจ: ศึกษาผ่านบทบาทของนักวิชาการ ข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุรพล มุละดา. *จากรากหญ้าถึงขอบฟ้า: อดีต ปัจจุบัน และอนาคตขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย*. กรุงเทพฯ: คบไฟ, 2544.

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้ง, 2548.

อนุชาติ พวงสำลี และกฤตยา อาชวนิจกุล (บก.). *ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้ง, 2542.

อนุรักษ์ ปัญญานูวัฒน์. *การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2548.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. *มิติชุมชน: วิธีคิดท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

อาภรณ์ จันทรสมวงศ์ (บก.). *พลวัตชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. *การเมืองของพลเมือง*. กรุงเทพฯ: คบไฟ, 2543.

Alagappa, Muthiah (ed.). *Civil Society and Political Change in Asia*. Stanford, California: Stanford University Press, 2004.

Cohen, Jean L. and, Andrew Arato. *Civil Society and Political Theory*. Boston: Allyn and Bacon, 1992.

Hall, John A. (ed.). *Civil Society: Theory, History, Comparison*. Cambridge, UK: Polity Press, 1995.

Matthews, David. *Politics for People*. Illinois: University of Illinois Press, 1998.

Poplin, Dennis E. *Communities: a Survey of Theories and Methods of Research*. New York: Macmillan, 1979.

Shuman, Michael H. *Going Local: Creating Self-Reliant Communities in a Global Age*. New York: Free Press, 1998.
